

**VYHODNOCENÍ NÁZORŮ ODBORNÍKŮ
Z PRAXE NA JEDNOTNÉ ZADÁNÍ ZÁVĚREČNÉ
ZKOUŠKY**

Školní rok 2009/2010

Obsah

Úvod	3
I. Poznatky z expertního posouzení jednotného zadání závěrečné zkoušky (JZZZ) odborníky z praxe	4
1. Celkové posouzení JZZZ	4
1.1 Soulad pojetí a obsahu JZZZ s požadavky na výkon povolání	4
1.2 Začlenění aktuálních požadavků praxe do JZZZ	5
1.3 Nové prvky závěrečné zkoušky	5
2. Posouzení jednotlivých zkoušek	6
2.1 Písemná zkouška	7
2.2 Praktická zkouška	8
2.3 Ústní zkouška	9
II. Závěry	10
1. Shrnutí výsledků expertního posouzení JZZZ	10
2. Využití výsledků expertního posouzení JZZZ	11

Úvod

V rámci řešení projektu Nová závěrečná zkouška¹ bylo pro školní rok 2009/2010 vytvořeno celkem 98 jednotných zadání závěrečné zkoušky (JZZZ) uplatnitelných ve 116 oborech středního vzdělání s výučním listem kategorie H. Na tvorbě jednotných zadání pracovalo celkem 50 editorů (z toho 26 pracovníků škol, 24 pracovníků NÚOV) a 450 autorů vybraných z řad pracovníků škol. Jednalo se zejména o učitele odborných teoretických předmětů a odborného výcviku.

Jednotná zadání byla školám zpřístupněna prostřednictvím webového portálu informačního systému nové závěrečné zkoušky. Letos poprvé mohly při závěrečné zkoušce využít jednotné zadání všechny školy, které mají ve své vzdělávací nabídce zařazeny obory středního vzdělání s výučním listem dané kategorie. Jedná se o další krok v přípravě plošného zavedení nové závěrečné zkoušky v odborných školách. Podle zpětné vazby, poskytnuté školami prostřednictvím informačního systému, se pro využití jednotného zadání alespoň v jednom z vyučovaných oborů rozhodlo více než 80 % škol.

Po ukončení závěrečných zkoušek vyplnily příslušné školy elektronický dotazník, ve kterém byly zjišťovány jejich zkušenosti z realizace závěrečné zkoušky podle jednotného zadání a názory, připomínky a doporučení k tvorbě JZZZ pro příští školní rok.

K úrovni zpracování JZZZ je však třeba získat i názory ze sféry výkonu povolání, pro která jsou žáci příslušných oborů vzdělání připravováni. Vytvořená jednotná zadání byla proto předložena k posouzení odborníkům z praxe. Jejich výběrem i celkovou organizací zpracování stanovisek k jednotlivým JZZZ byla na základě výsledků výběrového řízení pověřena Hospodářská komora ČR. K expertnímu posouzení bylo předloženo 94 jednotných zadání, která podle oborové příslušnosti posuzovalo 75 odborníků (tzn. někteří z nich se vyjadřovali ke 2 – 5 JZZZ příbuzných oborů vzdělání). Počet JZZZ předložených k odbornému stanovisku byl redukován v případě jednotných zadání vytvořených pro „prodavačské“ a „gastronomické“ obory (některá JZZZ pro tyto obory vzdělání mají řadu společných koncepčních prvků).

V následujícím textu je uvedena shrnující informace o výsledcích expertního posuzování JZZZ daných oborů vzdělání a o dalším využití získaných poznatků. Při tvorbě JZZZ pro školní rok 2010/2011 se příslušní odborníci z praxe již budou přímo účastnit tohoto procesu, což představuje pro práci autorských týmů významný přínos.

¹ Nová závěrečná zkouška je projektem MŠMT financovaným z Evropského sociálního fondu a rozpočtu ČR. Jeho řešením se zabývá Národní ústav odborného vzdělávání (<http://www.nuov.cz>)

I. POZNATKY Z EXPERTNÍHO POSOUZENÍ JEDNOTNÉHO ZADÁNÍ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY (JZZZ) ODBORNÍKY Z PRAXE

Pro zpracování stanovisek k JZZZ příslušných oborů vzdělání poskytla Hospodářská komora ČR nominovaným odborníkům z praxe jednotnou rámcovou osnovu, obsahující dvě základní oblasti, na které se měli posuzovatelé soustředit. První oblast byla zaměřena na celkové posouzení JZZZ oboru vzdělání, v rámci druhé oblasti respondenti vyjadřovali svoje názory na zpracování jednotlivých zkoušek obsažených v daném jednotném zadání, tj. písemné, praktické a ústní. V rámci každé oblasti byly specifikovány dílčí problémové okruhy, které jsou pro tvorbu JZZZ z hlediska získání zpětné vazby ze strany praxe zejména významné.

1. Celkové posouzení JZZZ

Jak již bylo výše uvedeno, odborníci z praxe v první části svého stanoviska posuzovali celkové pojetí a obsah JZZZ, a to ve vztahu k požadavkům na výkon povolání, ke kterému vzdělávání v oboru směřuje. Vyjadřovali se rovněž k tomu, zda v JZZZ nescházejí některé důležité aktuální požadavky praxe, které by bylo možné ověřovat při závěrečné zkoušce. Dále uváděli svoje názory na nové prvky závěrečné zkoušky, a to na začlenění otázek z Obecného přehledu ze světa práce (tyto jsou zařazeny v JZZZ všech oborů vzdělání) a na zařazení samostatné odborné práce (SOP) do závěrečné zkoušky².

1.1 Soulad pojetí a obsahu JZZZ s požadavky na výkon povolání

K tomuto problémovému okruhu byla získána vyjádření k 93 jednotným zadání (jeden respondent svůj názor neuvedl). K výrazné většině JZZZ nevznegli odborníci z praxe žádné připomínky. Podle jejich názoru 80 jednotných zadání (tj. 86 %) odpovídá svým celkovým pojetím a obsahem požadavkům na výkon povolání, ke kterému je žák příslušného oboru připravován. Jeden z odborníků z praxe sice konstatoval, že zavedením JZZZ ztrácí tradicí prověřená úroveň závěrečné zkoušky svou výjimečnost danou charakterem oboru (toto vyjádření vztahoval k uměleckořemeslným oborům), soulad posuzovaného JZZZ s požadavky na výkon povolání v rámci předmětného oboru však potvrdil.

Opačný názor se projevil pouze v případě dvou jednotných zadání, a to pro obory vzdělání karosář a umělecký štukatér. V případě oboru vzdělání karosář (jedná se o nový obor vzdělání, jehož vznik iniciovala příslušná sektorová rada na základě vzniku nového povolání) je doporučeno celé JZZZ přepracovat z hlediska potřeb autoopravárenství, v souladu s kvalifikačními požadavky stanovenými pro výkon daného povolání. V případě oboru umělecký štukatér příslušný expert

² V současné době lze z legislativních důvodů využívat při ZZ pouze výsledky SOP, kterou žáci zpracovávají s předstihem v rámci výuky příslušných odborných předmětů. Při ZZ pak probíhá prezentace a obhajoba SOP, příp. rovněž praktická realizace úkolu řešeného v rámci SOP. Zatím je využití výsledků SOP začleněno do jednotného zadání 7 oborů vzdělání. Pokud se v rámci řešení projektu prokáže, že SOP je vnímána jako přínosný prvek závěrečné zkoušky, bude třeba, aby legislativní změny, které budou prováděny v souvislosti s plošným zavedením konání ZZ podle jednotného zadání, poskytly možnost začlenění SOP jako svébytné součásti ZZ ve všech oborech vzdělání, ve kterých to bude vzhledem k jejich charakteru účelné.

konstatuje, že obsah posuzovaného jednotného zadání zcela opomíjí hlavní oblast činností v oboru, technologické postupy a materiály jsou zastaralé, žádné ze současně používaných nejsou zařazeny. Doporučil rovněž celý materiál přepracovat. Svoje připomínky konkretizoval v příloze stanoviska. Navíc uvedl vážné výhrady ke kvalifikačnímu standardu, který byl pro tento obor zpracován.

K celkovému pojetí a obsahu zbývajících 11 jednotných zadání uvedli respondenti dílčí připomínky. V nich poukazovali např. na převažující důraz na jednu oblast oboru, nevyrovnanost náročnosti obsahu některých témat, obecnost zadání některých témat, potřebu doplnění vývojových trendů v oboru apod. Tyto připomínky a doporučení buď specifikovali již na tomto místě, nebo je blíže konkretizovali v dalších částech stanoviska.

1.2 Začlenění aktuálních požadavků praxe do JZZZ

Odborníci z praxe měli dále uvést svůj názor na to, zda existují nějaké důležité aktuální požadavky na výkon povolání, které v JZZZ nejsou začleněny a bylo by je možné ověřovat při závěrečné zkoušce. Z tohoto hlediska bylo posuzováno 91 jednotných zadání (1 respondent se nevyjádřil, 2 JZZZ nebyla posuzována vzhledem k doporučenému přepracování).

V případě 87 jednotných zadání (95 %) se experti shodli na tom, že v současné době není třeba jejich obsah aktualizovat. Zároveň však upozornili na nutnost provádění průběžné aktualizace JZZZ v závislosti na vývoji příslušného oboru (sledování a zařazování nových trendů, legislativních změn, změn v oblasti norem apod.).

U zbývajících 4 jednotných zadání byla doporučena aktualizace některých částí stávajícího obsahu (zejména technologických postupů, materiálů a zařízení, platných technických norem a právních předpisů). V následujících vyjádřeních k jednotlivým zkouškám však odborníci z praxe uvedli konkrétní požadavky na aktualizaci některých obsahových prvků ještě u dalších JZZZ.

V souvislosti s posuzováním aktuálnosti JZZZ předložila řada respondentů i řadu námětů na doplnění, úpravy apod. některých částí příslušných jednotných zadání (tzn. nejednalo se o aktualizaci obsahu z hlediska současné praxe). Tyto byly obvykle ještě specifikovány v dalších oddílech expertních posudků. Náměty, prezentované na tomto místě, se vztahovaly k 48 jednotným zadání. Nejčteněji, a to ve 43 případech, se vyskytovaly návrhy na doplnění/rozšíření či konkretizaci určitých prvků okruhů (otázek, úkolů) v rámci některých témat příslušných zkoušek. U zbývajících 5 jednotných zadání odborníci upozornili na nepřesnosti v používané terminologii (2), dále bylo doporučeno přepracování testů (1), rozšíření obsahu v souvislosti se současnými možnostmi na trhu práce, zejména mobilitou pracovních sil v rámci EU (1), zdůraznění významu praktické oblasti v rámci závěrečné zkoušky (1).

1.3 Nové prvky závěrečné zkoušky

Téměř všichni respondenti se ve svých vyjádřeních (91 JZZZ, 97 %) shodli na tom, že zařazení otázek z Obecného přehledu ze světa práce do závěrečné zkoušky je pro orientaci žáků v jejich budoucím profesním a osobním životě přínosné. Řada z nich navíc význam tohoto prvku opakovaně zdůraznila a jeho začlenění do závěrečné zkoušky označila z hlediska potřeb žáků za zcela nezbytné. Pouze ve 3 případech bylo konstatováno, že dané otázky patrně

mohou mít určitý význam pro osobní život, avšak z hlediska profese jsou zbytečné, tudíž by neměly být ani součástí závěrečné zkoušky.

Řada odborníků z praxe (25) uvedla i návrhy oblastí, o které by mohl být soubor daných otázek rozšířen (např. další okruhy vztahující se k založení a provozování živnosti, druhům pojištění, životnímu prostředí apod.). Jeden respondent vznesl bez bližší konkretizace požadavek na aktualizaci stávajících otázek.

K možnostem zařazení samostatné odborné práce (SOP) do závěrečné zkoušky bylo poskytnuto 87 vyjádření (ve zbývajících 7 případech respondenti nedopatřením zaměnili SOP s praktickou zkouškou). Ve výrazné většině (83 JZZZ, 95 %) se projevil názor, že zpracování a obhajoba SOP představuje přínos pro profesní uplatnění žáků, a to zejména z hlediska rozvoje schopnosti prezentovat odbornost a výsledky své práce. Zbývajících 4 stanoviska vyzněla negativně; daní experti se shodně konstatovali, že SOP je v rámci závěrečné zkoušky nadbytečná.

V rámci posuzovaných JZZZ byla SOP (resp. využití výsledků SOP) začleněna do 6 jednotných zadání. Ve 4 případech odborníci z praxe hodnotili její pojetí (potřebnost a aktuálnost témat, kvalitu zpracování podkladů k SOP) jednoznačně pozitivně. V případě jednoho JZZZ (obor kadeřník) respondent vznesl požadavek na aktualizaci témat.

Dále se odborníci z praxe vyjadřovali k tomu, zda by v oborech vzdělání, kde SOP není součástí JZZZ, doporučili její zařazení. Podle jejich názoru by měla být SOP začleněna do jednotného zadání dalších 39 oborů. Někteří respondenti dokonce přímo předložili návrh možných témat SOP nebo jejího celkového pojetí v rámci daného oboru vzdělání.

V případě zbývajících oborů vzdělání (opět 39 JZZZ) respondenti uváděli, že SOP sice obecně považují za přínosnou, ovšem vzhledem k charakteru příslušných oborů nepovažují její zařazení do JZZZ za účelné. V této souvislosti zdůraznili zejména význam praktické zkoušky, jejíž obsah je z hlediska potřeb praxe zcela postačující.

2. Posouzení jednotlivých zkoušek

V další části svých stanovisek se odborníci z praxe vyjadřovali ke zpracování jednotlivých zkoušek (písemné, praktické a ústní) v JZZZ příslušných oborů vzdělání. U každé zkoušky uváděli svoje názory na to, zda obsah témat je vhodně koncipován ve vztahu k požadavkům na výkon povolání, zda je třeba stávající témata aktualizovat, pozměnit, doplnit další, zda je vhodně stanovena jejich náročnost, a zda kritéria a pravidla hodnocení přispívají k objektivizaci výsledků žáků. V případě písemné zkoušky se rovněž vyjadřovali ke kvalitě testů (pokud byly součástí JZZZ), v případě praktické zkoušky hodnotili ještě přiměřenost její délky, organizaci jejího průběhu a vhodnost stanovených požadavků na vybavení pracoviště.

Jednotlivé zkoušky nebyly posuzovány v případě 2 jednotných zadání, které experti doporučili k přepracování. Zpracování písemné zkoušky bylo hodnoceno u

92 JZZZ, k praktické a ústní zkoušce byla poskytnuta stanoviska v případě 91 JZZZ (tyto zkoušky nebyly posuzovány u JZZZ oboru sklář – jako důvod respondent uvedl svou specializaci na oblast, která není v jednotném zadání daného oboru zařazena). Z následujících údajů vyplývá, že jednotliví odborníci z praxe se v rámci příslušné zkoušky ne vždy vyjadřovali ke všem problémovým okruhům.

2.1 Písemná zkouška

Ke koncepti obsahu témat bylo poskytnuto 89 stanovisek (3 respondenti se nevyjádřili). Ve většině případů (92 %, 82 JZZZ) odborníci z praxe uvedli, že posuzovaná témata odpovídají současným požadavkům na výkon povolání a nevnášeli vůči jejich obsahu žádné připomínky. U zbývajících 7 JZZZ upozornili na vzájemnou nevyrovnanost některých témat (3 JZZZ), přílišnou obecnost jejich zadání (2 JZZZ), či uvedli výhrady k formulaci některých otázek/úkolů z hlediska srozumitelnosti a jednoznačnosti (2 JZZZ).

Náměty na dílčí aktualizaci či úpravy stávajících témat a doplnění dalších byly prezentovány v případě 46 JZZZ. Aktualizace určitých témat (resp. některých otázek/úkolů v nich zařazených) byla doporučena u 6 jednotných zadání. U 7 jednotných zadání experti upozornili na dílčí terminologické nepřesnosti, u 2 jednotných zadání doporučili rozšířit počet témat, aby škola měla větší možnost výběru. V nejvyšší četnosti (31 JZZZ) se vyskytly konkrétní návrhy na doplnění otázek/úkolů v rámci některých témat a náměty na obsah nových témat.

Náročnost témat posuzovali odborníci z praxe u 90 JZZZ (v případě 2 JZZZ svůj názor neuvedli). Ve většině posuzovaných JZZZ (91 %, 82 JZZZ) se respondenti shodli na tom, že náročnost témat písemné zkoušky je vhodně stanovena, tj. postačuje požadavkům praxe a je přiměřená schopnostem žáků. U zbývajících 8 jednotných zadání konstatovali buď nevyrovnanou náročnost jednotlivých témat (5 JZZZ) nebo přílišnou náročnost vzhledem ke schopnostem žáků (2 JZZZ) či naopak malou náročnost zadaných otázek/úkolů (1 JZZZ).

Pravidla a kritéria hodnocení byla posuzována u 92 JZZZ. Odborníci z praxe ve výrazné většině (95 %, 88 JZZZ) označili způsob jejich zpracování za přínos pro objektivizaci posuzování výsledků žáků a neuvedli žádné připomínky. U zbývajících 4 jednotných zadání prezentovali k této oblasti dílčí výhrady. Doporučili jednak změny ve stanoveném rozmezí přidělovaných bodů (2 JZZZ) nebo konstatovali, že na základě toho, jak jsou zde pravidla a kritéria nastavena, nelze posoudit, zda mohou přispět k objektivizaci hodnocení žáků (2 JZZZ).

Kvalita testů zařazených v písemné zkoušce byla hodnocena u 54 JZZZ. Většinu z nich (81 %, 44 JZZZ) respondenti označili jako dobře zpracované a neuvedli k nim žádné připomínky. U dalších 10 jednotných zadání se nejčastěji vyskytlo konstatování, že testy jako takové jsou koncipovány vhodně, je však třeba v nich odstranit dílčí nepřesnosti a formální nedostatky (7 JZZZ), dále byl prezentován požadavek na doplnění/posílení některých obsahových okruhů (1 JZZZ), na zařazení aktualit z oboru (1 JZZZ), na vytvoření nových, jinak zaměřených testů (1 JZZZ, obor puškař, v němž jsou zařazeny testy převzaté z ministerstva vnitra).

2.2 Praktická zkouška

Z celkového počtu 91 stanovisek vyjádřených ke konceptu obsahu témat praktické zkoušky se odborníci z praxe ve významné většině shodli na tom, že vyhovuje požadavkům na výkon příslušného povolání (88 %, 80 JZZZ). Ke zbývajícím 11 JZZZ vznesli respondenti v této souvislosti různé připomínky: témata jsou koncipována příliš obecně (1 JZZZ); obsah témat je z hlediska charakteru oboru příliš konkrétní (2 JZZZ); zadaná témata vyhovují z hlediska požadavků na výkon povolání pouze částečně (3 JZZZ); témata nejsou zaměřena na hlavní činnosti v oboru (2 JZZZ); obsah témat je nevyvážený (2 JZZZ); jedno téma je třeba nahradit jiným, vhodněji koncipovaným (1 JZZZ).

Návrhy na aktualizaci či úpravy stávajících témat a doplnění dalších byly předloženy k 29 jednotným zadáním. Obdobně jako u písemné zkoušky se i zde nejčastěji (23 JZZZ) vyskytly konkrétní náměty na doplnění úkolů v rámci některých témat a návrhy obsahu nových témat. U 5 jednotných zadání byly předloženy požadavky na aktualizaci některých témat či jejich částí, v případě 1 jednotného zadání bylo doporučeno jedno téma vypustit jako nevhodné.

Náročnost témat byla posuzována u 91 jednotných zadání. Ve většině případů (92 %, 84 JZZZ) odborníci z praxe uvedli, že náročnost posuzovaných témat je vhodně stanovena jak vzhledem k požadavkům praxe, tak i schopnostem žáků. U zbývajících 7 jednotných zadání se nejčastěji vyskytlo upozornění na nevyváženost náročnosti témat (6 JZZZ), u jednoho JZZZ bylo konstatováno, že stanovená témata jsou pro žáky příliš obtížná.

Navrženou délku praktické zkoušky posuzovali respondenti u 90 jednotných zadání. Většinou (92 %, 83 JZZZ) se shodli v názoru, že odpovídá náročnosti a rozsahu zadaných úkolů. U zbývajících 7 jednotných zadání doporučili buď délku zkoušky prodloužit (5 JZZZ), nebo prodloužit její trvání u některého ze zadaných úkolů (1 JZZZ), či uvedli, že by bylo možné případně délku zkoušky i zkrátit (1 JZZZ).

Dále odborníci z praxe posuzovali, zda průběh (organizace) této zkoušky směřuje k připravenosti žáků na výkon příslušných pracovních činností v reálných podmínkách praxe. Jednalo se zejména o efektivní využívání pracovního času, návaznost pracovních operací, dodržování předpisů BOZP apod. V rámci tohoto problémového okruhu byla získána stanoviska k 87 jednotným zadáním. Ve výrazné většině (98 %, 85 JZZZ) se zde projevil názor, že stanovené organizační náležitosti praktické zkoušky odpovídají potřebám praxe. U zbývajících dvou JZZZ byly uvedeny dílčí výhrady (organizace zkoušky odpovídá reálnému pracovnímu prostředí částečně, je třeba více zdůraznit bezpečnost práce apod.).

Požadavky na vybavení pracoviště byly posuzovány rovněž v případě 87 jednotných zadání. Většina výpovědí (86 %, 75 JZZZ) potvrdila, že požadované vybavení pracoviště odpovídá potřebám řešení úkolů zadaných v rámci jednotlivých témat. U 12 jednotných zadání experti doporučili stávající vybavení u některých témat doplnit o další nástroje, nářadí, příp. stroje a zařízení.

Ke zpracování pravidel a kritérií hodnocení se odborníci z praxe vyjádřili v případě 88 jednotných zadání. Rovněž zde se ve významné většině (92 %, 81 JZZZ) shodli na tom, způsob, jakým jsou daná pravidla a kritéria zpracována, přispívá k objektivizaci posuzování výsledků žáků. U zbývajících 7 jednotných zadání uvedli k této oblasti dílčí výhrady, které se vztahovaly zejména ke

stanovenému bodovému hodnocení (6 JZZZ), a to buď k uváděnému rozmezí bodů a jeho převodu na klasifikaci, nebo k tomu, že způsob bodového hodnocení praktické zkoušky je pro dané obory vzdělání nevhodný. V případě jednoho JZZZ se vyskytlo upozornění, že u 3 témat je třeba potřebné údaje doplnit.

2.3 Ústní zkouška

Koncepce obsahu témat ústní zkoušky byla posuzována u 91 jednotných zadání. Rovněž zde se odborníci z praxe ve výrazné většině (93 %, 85 JZZZ) shodli na tom, že témata této zkoušky jsou z hlediska požadavků na výkon povolání stanovena vhodně. U zbývajících 6 jednotných zadání vyslovili k tomuto problémovému okruhu připomínky. V této souvislosti zejména uváděli, že témata dané zkoušky nejsou zaměřena na hlavní činnosti v oboru, popř. je v nich kladen přílišný důraz na jednu oblast, nebo jsou příliš obecná (široká).

K potřebě aktualizace či úpravě stávajících témat a doplnění témat nových poskytli experti svá stanoviska v případě 24 JZZZ. V nich se nejčastěji (u 20 JZZZ) soustředili na náměty k doplnění některých témat o další otázky a předložili návrhy dalších, nových témat. U 4 jednotných zadání doporučili aktualizaci posuzovaných témat.

Ke stanovené náročnosti témat se odborníci z praxe vyjádřili v případě 87 jednotných zadání. Ve většině stanovisek (95 %, 83 JZZZ) uvedli, že témata ústní zkoušky odpovídají svou náročností jak požadavkům praxe, tak i schopnostem žáků. U dalších 4 jednotných zadání upozornili na nevyváženost jednotlivých témat z tohoto hlediska (2 JZZZ), v jednom případě bylo konstatováno, že témata jsou příliš náročná, u jednoho JZZZ byla jejich náročnost označena jako malá.

II. ZÁVĚRY

1. Shrnutí výsledků expertního posouzení JZZZ

- a) Celkově lze konstatovat, že expertní posouzení jednotného zadání závěrečné zkoušky vyzněla ve významné většině pozitivně. Z 94 posuzovaných jednotných zadání byla pouze dvě doporučena k přepracování.
- b) V případě 80 jednotných zadání (86 % stanovisek k dané oblasti)³ odborníci z praxe bez výhrad potvrdili soulad celkového pojetí a obsahu s požadavky na výkon povolání, ke kterému je žák příslušného oboru připravován. K dalším 11 jednotným zadáním prezentovali dílčí připomínky, které se vztahují k některým částem předmětných JZZZ, nevyžadují však zásadní zásahy do jejich celkové koncepce.
- c) V případě 87 jednotných zadání (95 % prezentovaných stanovisek) se experti shodli na tom, že v současné době není třeba celkově jejich obsah aktualizovat.
- d) Za významné lze označit výrazně kladné hodnocení nových prvků závěrečné zkoušky. Zařazení otázek z Obecného přehledu ze světa práce do JZZZ považují téměř všichni experti (97 %, 91 stanovisek) za přínosné, řada z nich začlenění tohoto prvku do závěrečné zkoušky označila za zcela nezbytné z hlediska potřeb žáků. Téměř shodný většinový názor se projevil i na zpracování a obhajobu samostatné odborné práce; zde byl zejména zdůrazňován přínos pro rozvoj schopnosti žáků prezentovat odbornost a výsledky své práce.
- e) Zpracování jednotlivých zkoušek v rámci příslušných JZZZ bylo rovněž ve výrazně většinovém poměru hodnoceno pozitivně.
 - Soulad koncepce obsahu témat se současnými požadavky na výkon povolání byl v případě písemné zkoušky konstatován v 92 % stanovisek, u praktické zkoušky se jednoznačně pozitivní vyjádření vyskytlo u 88 % posuzovaných JZZZ, ústní zkouška byla z tohoto hlediska kladně hodnocena u 93 % JZZZ.
 - Potřeba aktualizace témat jednotlivých zkoušek se vyskytla v řádu jednotek a týkala se převážně pouze některých témat v rámci dané zkoušky (resp. některých otázek/úkolů v nich obsažených). U písemné zkoušky byla prezentována v případě 6 JZZZ, u praktické zkoušky v 5 JZZZ, u ústní zkoušky ve 4 JZZZ.
 - Stanovená náročnost témat z hlediska požadavků praxe a přiměřenosti schopnostem žáků byla hodnocena jako odpovídající ve více než 90 % stanovisek (91 % v případě písemné zkoušky, 92 % u praktické zkoušky, 95 % u ústní zkoušky).
 - Způsob zpracování kritérií a pravidel hodnocení u písemné a praktické zkoušky byl rovněž ve většině stanovisek označen za přínos pro objektivizaci posuzování výsledků žáků (95 % písemná zkouška, 92 % praktická zkouška).

³ Odborníci z praxe se někdy k určitému okruhu nevyjádřili. Poměrné zastoupení kladných vyjádření vychází z počtu stanovisek obdržovaných k jednotlivým okruhům (resp. z počtu JZZZ, v jejichž rámci byl daný okruh posuzován).

- Stanovená délka praktické zkoušky byla u 92 % posuzovaných JZZZ označena jako odpovídající rozsahu a náročnosti zadaných úkolů.
- Organizace průběhu praktické zkoušky byla v 98 % stanovisek označena jako vhodná pro připravenost žáků na výkon příslušných pracovních činností v reálných podmínkách praxe.
- Požadované vybavení pracoviště (praktická zkouška) bylo u 86 % posuzovaných JZZZ shledáno jako odpovídající potřebám řešení zadaných úkolů.

Ze zpracování expertních posudků lze usuzovat, že pro posouzení jednotlivých JZZZ byli vybráni vhodní odborníci z praxe, kteří jsou schopni dobře se orientovat i ve vzdělávací oblasti. Jejich spoluúčast na práci autorských týmů pro tvorbu JZZZ v příštím školním roce by proto měla představovat významný přínos pro kvalitu zpracování příslušných jednotných zadání z hlediska jejich souladu s požadavky současné praxe.

Pouze v jednom případě (JZZZ oboru sklář) se projevuje potřeba náhrady stávajícího odborníka jiným, který může odborně pokrýt sklářské profese, pro jejichž výkon jsou v předmětném oboru vzdělání žáci připravováni. Expert, který byl pověřen posouzením příslušného JZZZ, uvedl, že je zaměřen na zpracování technických sklovin, tj. na oblast činností, pro niž nejsou žáci v daném oboru připravováni. Vzhledem ke své specializaci se tudíž k řadě problémových okruhů nevyjádřil.

2. Využití výsledků expertního posouzení JZZZ

Názory odborníků z praxe na JZZZ jednotlivých oborů vzdělání představují nezastupitelný zdroj informací zejména pro oblast tvorby jednotných zadání v následujícím období. Konkrétní připomínky k některým částem jednotných zadání budou aktuálně využity pro úpravy stávajících témat jednotlivých zkoušek, která jsou ukládána do databáze. Jedná se zejména o odstranění formálních nedostatků (např. překlepů, nepřesností v odkazech na technické normy či právní předpisy apod.) a opravu chybných výpočtů či nejasností ve formulacích správných odpovědí.

Expertní posudky budou dle věcné příslušnosti předány autorským týmům, které budou vytvářet JZZZ pro příští školní rok. Vzhledem k tomu, že se v daném období předpokládá rovněž přímá účast odborníků z praxe při tvorbě JZZZ, bude možné v rámci autorských týmů podrobně prodiskutovat a vyhodnotit veškeré prezentované připomínky, doporučení a náměty a následně rozhodnout, jakým způsobem budou při tvorbě JZZZ uplatněny.

Řadu poznatků z expertních posouzení lze navíc na obecné úrovni využít rovněž při zpracování metodických materiálů k tvorbě JZZZ a realizaci ZZ podle jednotného zadání ve školách pro šk. r. 2010/2011. V neposlední řadě budou některé podněty využity i v oblasti dalšího vývoje koncepce nové závěrečné zkoušky.